

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Children, Young People and Education Committee

Julie Morgan AS
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol

19 Rhagfyr 2023

Eglurhad o'r camau a arweiniodd at ddod â chynllun peilot FDAC i ben ym mis Tachwedd 2023

Annwyl Julie,

Fel y gwyddoch, mae gennym ddi-ddordeb penodol mewn gwaith sy'n mynd rhagddo i leihau nifer y plant sy'n dod yn rhan o'r system ofal, yn enwedig o ystyried y cynnydd sylweddol yng nghyfradd y plant hyn yng Nghymru a'r ffaith bod y cyfraddau hynny'n sylweddol uwch nag mewn mannau eraill yn y DU. Rhoddwyd sylw penodol i'r mater hwn yn ein hymchwiliad manwl a gynhaliwyd yn ddiweddar i'r diwygiadau radical sydd eu hangen ar blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal.

Yn ystod ein hymchwiliad, cawsom gyfle i ystyried manteision model Llys Teulu Cyffuriau ac Alcohol Caerdydd a'r Fro (FDAC). Un o'n hargymhellion oedd y dylai Llywodraeth Cymru barhau i gyflwyno model FDAC ledled Cymru, cyhyd ag y bo cynllun peilot Caerdydd a Bro Morgannwg yn cael ei werthuso'n llwyddiannus. Roeddem yn falch eich bod wedi derbyn yr argymhelliad hwnnw.

Ers hynny, mae rhanddeiliaid wedi cysylltu â ni i fynegi pryder a siom ynghylch y ffaith bod cynllun peilot FDAC Caerdydd a'r Fro wedi dod i ben ym mis Tachwedd 2023, a'r modd y cafodd y staff perthnasol ac eraill a oedd ynghlwm wrth y cynllun wybod am y penderfyniad hwnnw.

Fe wnaethom ysgrifennu atoch ar 25 Medi i ofyn am wybodaeth am ddyfodol tymor byr a thymor hir cynllun peilot FDAC, a sut y byddai'r penderfyniad i ddod â'r cynllun i ben yn effeithio ar blant a theuluoedd sy'n cael cymorth gan dîm FDAC.¹ Cawsom ymateb gennych, dyddiedig 16 Hydref.² Gwnaethom ysgrifennu hefyd at Gyngor Caerdydd ac at Gyngor Bro Morgannwg i ddeall yr hyn

¹ Senedd Cymru, 'Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at y Dirprwy Weinidog', 25/09/23

² Llywodraeth Cymru 'Llythyr gan y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol' 16/10/23

roeddent yn ei wneud i sicrhau dyfodol cynllun peilot FDAC yn y tymor byr a'r tymor hir.³ Cawsom ymatebion ar 1 Tachwedd a 14 Tachwedd, yn y drefn honno, ac roeddent yn debyg iawn i'w gilydd yn eu hanfod.⁴

Mae'r ymateb a gawsom gennych chi a chan y cynghorau'n dweud bod y cynllun peilot wedi dod i ben fel y trefnwyd – ac yn ôl y disgwyl – ym mis Tachwedd 2023. Maent yn awgrymu bod y bwlch rhwng dyddiad cau'r cynllun peilot ddiwedd 2023 a chyhoeddi gwerthusiad CSCAE o'r cynllun peilot yn gynnar yn 2024 wedi'i ragweld o'r dechrau, a bod ein pryder ynghylch dod â'r cynllun peilot i ben ym mis Tachwedd 2023 yn deillio o "ddryswch" ar ein rhan ni.

Nid dryswch sy'n peri inni bryderu. Cawsom wybod ers dechrau ein hymchwiliad fod cynllun peilot FDAC i fod i ddod i ben, yn wreiddiol, ym mis Tachwedd 2023. Cawsom wybod hefyd ar ddechrau ein hymchwiliad y byddai CASCADE yn cyhoeddi ei werthusiad o'r cynllun peilot ddechrau 2024. Mae Atodiad A yn crynhoi'r wybodaeth y mae'r Pwyllgor wedi'i chael gennych chi ac eraill mewn perthynas â dod â chynllun peilot FDAC i ben, ac yn egluro'n fras ein dealltwriaeth o'r hyn a arweiniodd at y penderfyniad i ddod ag ef i ben ym mis Tachwedd 2023. Byddem yn croesawu unrhyw wybodaeth a fyddai'n egluro neu'n cywiro amseriad neu sylwedd yr hyn a amlinellir isod; byddwn yn cymryd yn ganiataol eu bod yn gywir os na fyddwn yn cael gwybodaeth i'r gwrthwyneb.

Ym mis Mawrth 2023, gwnaethoch ddweud eich bod yn ystyried sut i ymestyn y cyllid er mwyn cwblhau'r gwaith gwerthuso.⁵ Ers hynny, rydych chi a'ch swyddogion wedi dweud yn glir ac yn gyson fod Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i FDAC, gan gynnwys rhoi sicrwydd pendant na fyddai cyfyngiadau cyllidebol yn effeithio ar benderfyniadau Llywodraeth Cymru i gyflwyno'r cynllun yn ehangch drwy Gymru ai peidio. Roedd y meysydd y gwnaethom holi yn eu cylch ar 14 Medi 2023 ynghylch ariannu FDAC a'i ddyfodol hirdymor, a'r ymatebion a gawsom gennych chi a'ch swyddogion ar y dyddiad hwnnw, yn rhoi digon o gyfle i chi roi eglurhad manwl o'r sefyllfa ddiweddaraf o ran y bwlch ariannu ar gyfer cynllun peilot FDAC a'i oblygiadau. Ni ddigwyddodd hyn.⁶

Gan hynny, nid oedd gennym unrhyw reswm i gredu nad oedd Llywodraeth Cymru mwyach yn bwriadu darparu cyllid i ymestyn y cynllun peilot, fel roeddech wedi ymrwymo i'w wneud ym mis Mawrth 2023. Byddwch, felly, yn deall ein syndod a'n pryder pan ddywedodd Llywodraeth Cymru ei bod yn bwriadu dod â'r cynllun peilot i ben, a hynny dim ond ychydig ddyddiau ar ôl y sesiwn dystiolaeth ar 14 Medi.

³ Senedd Cymru, 'Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at Gyngor Caerdydd', 25/09/23 a Senedd Cymru, 'Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at Gyngor Bro Morgannwg', 25/09/23

⁴ Cyngor Caerdydd, 'Cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer Cynllun Peilot y Llys Teuluol Cyffuriau ac Alcohol (FDAC)', 01/11/23 a Chyngor Bro Morgannwg, 'Cyllid Llywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer Cynllun Peilot y Llys Teuluol Cyffuriau ac Alcohol (FDAC)', 16/11/23

⁵ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 09/03/23, Cofnod y Trafodion, paragraff 222

⁶ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 14/09/23, Cofnod y Trafodion, paragraffau 132-141

Byddwn yn ddiolchgar pe gallech ymateb yn ysgrifenedig i'r cwestiynau isod.

Tryloywder y dystiolaeth a gawasom gan Lywodraeth Cymru

Rydym yn gobeithio bod y dystiolaeth a gawn gan Lywodraeth Cymru yn gywir ac yn ddibynadwy. Rydym yn gresynu nad ydym yn teimlo bod hynny'n wir yn achos y penderfyniad i ddod â chynllun peilot FDAC i ben.

1. A allwch chi gadarnhau bod swyddogion Llywodraeth Cymru wedi bod yn bresennol yng nghyfarfodydd Grŵp Llywio Strategol FDAC yn rheolaidd a'u bod felly'n gwybod cyn y sesiwn dystiolaeth ar 14 Medi y byddai cynllun peilot FDAC yn dod i ben (neu'n debygol iawn o ddod i ben) ym mis Tachwedd 2023 o ystyried na fyddai Llywodraeth Cymru yn rhoi cyllid i ymestyn y cynllun nes y gellid cwblhau'r gwaith gwerthuso?
2. Yn ystod y sesiwn dystiolaeth ar 14 Medi, pam na soniwyd am y cais am gyllid i ymestyn y cynllun peilot, a'r posibilrwydd y byddai'r cais hwnnw'n cael ei wrthod, a goblygiadau hynny.
3. Cyn y sesiwn dystiolaeth ar 14 Medi, a gawsoch chi drafodaethau ag aelodau o'r farnwriaeth, a staff allweddol eraill a oedd ynghlwm wrth gynllun peilot FDAC, ynghylch eich penderfyniad i wrthod cais y cynghorau am gyllid ac i ddod â'r cynllun peilot i ben ym mis Tachwedd 2023? Os felly, pa drafodaethau oedd y rhain?
4. A ydych chi'n credu bod y modd y gwnaeth Llywodraeth Cymru ac arweinwyr y cynghorau gyfathrebu â rhanddeiliaid ynghylch dod â'r cynllun peilot i ben wedi effeithio ar ewyllys da gweithwyr proffesiynol a oedd ynghlwm wrth FDAC, gan gynnwys aelodau o'r farnwriaeth ac, os felly, a yw wedi cael effaith niweidiol ar y siawns i'r cynllun lwyddo yn y dyfodol?

Dyfodol FDAC yng Nghymru

Rydym yn cydnabod bod lleihau cyfraddau'r plant sy'n dod yn rhan o'r system ofal yng Nghymru yn hynod gymhleth ac anodd. Ar sail y dystiolaeth a ddaeth i law, mae model llys yr FDAC yn un o nifer gymharol fach o gynlluniau y rhoddwyd cynnig arnynt i gadw teuluoedd gyda'i gilydd ac y gwelwyd eu bod yn effeithiol, ac yn fuddiol i deuluoedd a gwasanaethau statudol fel ei gilydd. Felly, rydym o'r farn bod cyflwyno FDAC yn ehangach ledled Cymru yn gyfle allweddol i atal plant rhag dod yn rhan o'r system ofal gan beri iddynt hwy a'u teuluoedd, o bosibl, wynebu profiadau annerbyniol yn y system ofal a'r cylchoedd gofal creulon a nodwyd yn ein hadroddiad. Byddwn yn hynod siomedig os caiff y cyfle hwn ei golli.

5. A ydych yn dymuno newid neu ychwanegu at eich ymateb i'r argymhelliad yn ein hadroddiad a oedd yn galw ar Lywodraeth Cymru i ymrwmo i gyflwyno'r model FDAC ledled Cymru, yn amodol ar werthusiad llwyddiannus o'r cynllun peilot?

Os ydych wedi ymwrymo o hyd i gyflwyno cynllun peilot FDAC yn ehangach yn amodol ar werthusiad llwyddiannus:

- a. Sut y bydd y penderfyniad i wrthod cais yr awdurdodau lleol am gyllid i ymestyn y cynllun peilot hyd nes y bydd y gwerthusiad wedi'i gyhoeddi yn effeithio ar y broses o gyflwyno'r cynllun peilot ledled Cymru yn yr hirdymor? Er enghraifft, a yw'n realistig meddwl y gellid ailddechrau FDAC o ystyried bod y staff wedi cael gwybod y bydd eu swyddi'n cael eu dileu?

Os nad ydych wedi ymrwymo mwyach i gyflwyno cynllun peilot FDAC yn ehangach yn amodol ar werthusiad llwyddiannus:

- a. Pam nad yw Llywodraeth Cymru mwyach yn gefnogol i'r syniad o gyflwyno FDAC yn genedlaethol?
 - b. A fydd Llywodraeth Cymru yn gwneud unrhyw beth i helpu plant i aros gyda'u teuluoedd, yn lle cefnogi'r syniad o gyflwyno FDAC? Os felly, beth y mae am ei wneud?
6. Pam benderfynodd Llywodraeth Cymru beidio â chymeradwyo'r cais gan gynghorau Caerdydd a Bro Morgannwg i ddarparu cyllid i ymestyn y cynllun peilot FDAC nes byddai CASCADE yn cwblhau ei waith gwethuso? I ba raddau y gwnaed y penderfyniad hwnnw oherwydd nad oedd cyllid tymor hwy o fis Ebrill 2024 yn cael ei ystyried yn flaenoriaeth?
 7. A fydd y penderfyniad i ddod â'r cynllun peilot i ben ym mis Tachwedd 2023, a/neu'r ansicrwydd ynghylch a fyddai'n cael ei ymestyn, yn cael unrhyw effaith ar allu CASCADE i gynnal gwerthusiad cadarn o'r cynllun peilot at ddibenion asesu a ddylid ei gyflwyno ledled Cymru?

Rwy'n sylweddoli bod hwn yn gyfnod eithriadol o brysur i Lywodraeth Cymru. Byddwn, fodd bynnag, yn ddiolchgar pe gallech ymateb erbyn dydd Iau 22 Chwefror fan bellaf, fel y gallwn ei drafod yn ystod ein cyfarfod ddydd Mercher 28 Chwefror.

Rwyf wedi anfon copi o'r ohebiaeth hon at Lywydd yr Is-adran Deuluoedd, Syr Andrew McFarlane, oherwydd ei gefnogaeth gref i ddulliau gweithredu FDAC ledled Cymru a Lloegr a'i ran yn ein gwaith yn ymwneud â phlant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal. Rwyf hefyd wedi anfon copi o'r ohebiaeth hon at y Ganolfan Arloesi ym maes Cyfiawnder, Cyngor Caerdydd a Chyngor Bro Morgannwg er gwybodaeth iddynt.

Yn gywir

Jayne Bryant

Jayne Bryant AS
Cadeirydd

Cc: Syr Andrew McFarlane
Llywydd yr Is-adran Deuluoedd

Cc: Phil Bowen
Cyfarwyddwr y Ganolfan Arloesi ym maes Cyfiawnder

Cc: Y Cynghorydd Ash Lister
Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol, Cyngor Caerdydd

Cc: Robert Tomas
Prif Weithredwr Cyngor Bro Morgannwg

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Atodiad: Llinell amser FDAC

Gwanwyn 2023	<p>Y Grŵp Llywio Strategol yn gwneud cais am gyllid tymor byr ychwanegol o £60,000 gan Lywodraeth Cymru i ymestyn cynllun peilot FDAC nes bydd CASCADE wedi cyhoeddi ei werthusiad. (Aelodaeth y grŵp llywio yw uwch staff cyfreithiol a staff gwasanaethau plant yr awdurdodau arweiniol, Barnwr y Llys Teuluoedd, Llywodraeth Cymru, Cafcass Cymru, y Ganolfan Arloesi a rhanddeiliaid eraill.)</p>
9 Mawrth	<p>Tystiolaeth lafar i'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg:</p> <p>Y Dirprwy Weinidog: "We are absolutely convinced of the value of the problem-solving family court model. ... It's being evaluated by CASCADE, based in Cardiff University, and they do need a bit longer, beyond the two years, to continue their evaluation, and we want to see the evaluation, really, to decide how we would go forward. So, we're looking at ways of extending the funding in order for the evaluation to be completed, and then, we will see what the evaluation says to see if we can make it serve a wider population in Wales. But, certainly, the evidence we've got so far has been very encouraging."⁷</p>
Mai	<p>Argymhelliad 9 yn adroddiad y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc:</p> <p>Rhaid i Lywodraeth Cymru weithio gydag awdurdodau lleol, aelodau o'r farnwriaeth a rhanddeiliaid perthnasol eraill i gyflwyno model FDAC cyson ledled Cymru, yn amodol ar werthusiad llwyddiannus o gynllun peilot Caerdydd a Bro Morgannwg.⁸</p>
Gorffennaf	<p>Ymateb Llywodraeth Cymru i argymhelliad 9 yn adroddiad y Pwyllgor:</p> <p>"Ymateb: Derbyn</p> <p>Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu'r gwerthusiad o gynllun peilot Caerdydd a Bro Morgannwg i ystyried modelau cyflawni cynaliadwy ar gyfer cyflwyno cynllun o'r fath yn genedlaethol. Byddwn yn gweithio gydag awdurdodau lleol, aelodau o'r farnwriaeth a rhanddeiliaid perthnasol eraill i sicrhau bod partneriaid allweddol yn rhan o'r gwaith o gynghori ar y Llysoedd Teulu Cyffuriau ac Alcohol (FDAC) yng Nghymru yn y dyfodol, a phennu eu cwrmpas.</p> <p>Goblygiadau ariannol: Oes, bydd unrhyw gostau ychwanegol yn sylweddol a bydd rhaid eu talu o gyllidebau presennol."⁹</p>
14 Medi	<p>Tystiolaeth lafar i'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg:</p>

⁷ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 09/03/23, Cofnod y Trafodion, paragraff 222

⁸ Senedd Cymru, [Os nad nawr, pryd? Galw am ddiwygiadau radical ar gyfer plant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal!](#), MAI 2023, TUDALENNAU 68-69

⁹ Llywodraeth Cymru, [Ymateb Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg yn dwyn y teitl "Os nad nawr, pryd? Galw am ddiwygiadau radical ar gyfer plant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal!"](#), Gorffennaf 2023, tudalen 9

	<p>James Evans: ... With the financial situation that you outlined at the start, how confident are you that you can actually keep delivering this model, because you did say you wanted to do it, following its evaluation in January?</p> <p>Y Dirprwy Weinidog: "I'm very supportive of the family drug and alcohol court. I was pleased to launch it and have had feedback from it since, and we are evaluating it... But, we, you know—as you said, these are difficult and financially difficult, challenging times, and we really have to scrutinise and prioritise where we can best put our money, given the financial situation we're in. But we'll have the evaluation and I'm hopeful we'll make, then, the right decision about how we move forward."</p> <p>James Evans: "... is this one of the areas that is being looked at as a potential saving or is it on the backburner until the evaluation is done?"</p> <p>Y Dirprwy Weinidog: It's waiting for the evaluation. We certainly haven't looked at it as a potential saving.</p> <p>James Evans: But is it being looked at now?</p> <p>Y Dirprwy Weinidog: We haven't, no."¹⁰</p>
18 - 26 Medi	Staff perthnasol ac aelodau'r farnwriaeth yn cael gwybod y bydd y cynllun peilot yn dod i ben ym mis Tachwedd 2023, a hynny am resymau ariannol. Caiff staff rybudd y byddant yn cael eu hadleoli neu fod eu swyddi'n cael eu dileu.
25 Medi	<p>Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg</p> <p>Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg yn ysgrifennu at y Dirprwy Weinidog a Chynghorau Caerdydd a Bro Morgannwg i ofyn am eglurhad a sicrwydd ynghylch dod â chynllun peilot FDAC i ben, a hynny ar ôl i randdeiliaid rannu pryderon â'r Pwyllgor yn breifat.¹¹</p>
16 Hydref	<p>Llythyr gan y Dirprwy Weinidog at y Pwyllgor:</p> <p>"Rwy'n cydnabod pryderon y Pwyllgor ynghylch ein penderfyniad i beidio â darparu cyllid ychwanegol i ymestyn y peilot am flwyddyn arall. Hoffwn eich sicrhau nad yw'r cyllid ar gyfer y peilot wedi cael ei leihau, a bod y prosiect wedi cyrraedd ei ddiwedd fel y trefnwyd ar gyfer mis Tachwedd 2023."¹²</p>
1 ac 14 Tachwedd	<p>Llythyrau gan gynghorau Caerdydd a Bro Morgannwg</p> <p>Y Pwyllgor yn cael llythyrau gan y ddau gyngor, sy'n debyg iawn i'w gilydd yn eu hanfod, yn awgrymu bod disgwyl o'r dechrau i'r cynllun peilot ddod i ben ym mis Tachwedd 2023. Mae'r llythyrau'n ychwanegu nad yw'n ymarferol ymestyn y cynllun peilot o ystyried y cyfyngiadau presennol ar y gyllideb [sef cyllideb</p>

¹⁰ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 14/09/23, [Cofnod y Trafodion](#), paragraffau 132-137

¹¹ Senedd Cymru, '[Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at y Dirprwy Weinidog](#)', 25/09/23

¹² Llywodraeth Cymru [Llythyr gan y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol](#) 16/10/23

Llywodraeth Cymru], a bod pryder y Pwyllgor ynghylch y diffyg cyllid i ymestyn y peilot ym mis Tachwedd 2023 yn deillio o “ddryswch” .¹³

¹³ Cyngor Caerdydd, Cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer Cynllun Peilot y Llys Teuluol Cyffuriau ac Alcohol (FDAC), 01/11/23 a Chyngor Bro Morgannwg, Cyllid Llywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer Cynllun Peilot y Llys Teuluol Cyffuriau ac Alcohol (FDAC), 16/11/23